Poštnina plačana v gotovini.

Štev. 18. V Ljubljani, dne 15. septembra 1928. VIII. leto.

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE SHS

Telefon štev. 3040.

List izhaja 1. in 15. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 2 Din. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani. — Št. Peterska vojašnica. Telefon štev. 3040.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

Internacijonalni kongres.

Invalidske organizacije, ki tvorijo v Švici internacijonalno udruženje po imenu »Ciamac«, so imele svoj 4. kongres letos od 9. do 11. avgusta v Berlinu.

Kongres se je vršil v dvorani pruskega državnega sveta in je prinesel mnogo pomenljivih sklepov.

Zastopstvo je bilo zelo polnoštevilno, ker so prišli delegati 19 organizacij in 9 držav. Navzočih je bilo nad 80 odposlancev iz Nemčije, Avstrije, Bolgarije, Danske, Francije, Poljske, Romunije, Jugoslavije in Čehoslovaške. Poleg teh je bilo tudi mnogo gostov iz raznih držav. Finska je poslala svojo opravičbo. Dostojanstvo je pokazalo zborovanju tudi odposlanstvo javnih oblasti. Za zastopstvom delegatov je bilo treba smatrati celokupno moč približno 5 milijonov članstva.

Nemško delavsko ministrstvo je zastopal g. svetnik Jacob, društvo narodov iz Ženeve gg. Blondeel in Metternich, internacijonalni delavski urad g. Dechamp, svetovno zvezo narodnih družb g. Schwarz. Navzočih je bilo še mnogo odličnih zastopnikov.

Med mnogoštevilnimi zastopniki invalidskih organizacij naj omenimo zastopnika našega udruženja tov. polkovnika Lazareviča iz Beograda.

Prvi dan je otvoril predsednik tov. Viala (Francija) ob 10. uri kongres, ki je v svojem nagovoru poudarjal, naj bi našlo zborovanje močan odmev k vpostavitvi miru in ublažil težnje vseh bojevnikov vojnih žrtev.

Ministrski svetnik g. Jacob pa je naznanil zastopstvo državnega kanclerja g. Müllerja po tajniku g. Giebu. Zastopnik društva narodov je poudarjal močne misli, izražene na dosedanjih zborovanjih, ki so napravile velik vpliv glede dosege trajnega miru. Vodja internacijonalnega delavskega urada je prečital obširno pismeno razpravo. Nato se je ugotovil dnevni red:

1. Volitev biroja.
2. Predsednikovo in tajnikovo poročilo.
3. Izvedba zakonov o zaposlovanju vojnih žrtev (poroča tov. Brandeiss, Avstrija).
4. Vpliv internacijonalnega skupnega dela na določbo preskrbe (poroča tov. Secret, Francija).
5. Položaj vojnih žrtev, ki še nimajo državljanstva in nimajo prava (poroča tov. Leppin, Čehoslovaška).
6. Odnošaji skupnega dela do drugih zvez, ki se bavijo z vprašanjem miru (poroča tovariš Cassin, Francija).
7. Volitve predsednika organizacije (člen 9 pravil) in odbora.

V internacijonalno načelstvo biroja so bili izvoljeni za predsednika tov. Maroke (Nemčija) in Lazarevič (Jugoslavija), za podpredsednike pa tov. Fonteny (Francija), Karkoszka (Poljska), Neumeister (Čehoslovaška) in Hirsch (Avstrija).

Iz poročila predsednika o delovanju se vidi, da je pridobila razmeroma še mlada internacijonala mnogo pomena. Delavska internacijonala je imela med letom 4 zasedanja, ki so rodila soglasne sklepe. Odkrite besede in prizadevanja za medsebojno pomoč so rodila dobro atmosfero in zaupanje in usposobila internacijonalo za razna pereča vprašanja. Med tem se spomni med letom preminulega predsednika čehoslovaške organizacije tov. Geisslerja, katerega spomin so navzoči stoje počastili. Ciamac je izvedla sklepe lanskega dunajskega kongresa glede čehoslovaških in bolgarskih vojnih žrtev. Za po potresu prizadete bolgarske reveže je bila vpeljana akcija, ki je pokazala popolno internacijonalno solidarnost. Veliko dela je dalo predsedstvu razmerje z organizacijo Fidac, to je udruženjem organizacij aliiranih narodov, ki so vodili borbo proti osrednjim velesilam.

Treba je bilo prisostvovati mnogim kongresom pridruženih organizacij »Ciamaca« in se udejstvovati pri njihovem delu. Tudi glede dosege in obdržanja trajnega miru je bilo mnogo prizadevanj.

Po predsednikovem poročilu je bilo prekinjeno zborovanje. Mestni magistrat berlinski je povabil zborovalce na krožno vožnjo po velemestu. Vsled odsotnosti nadžupana mesta Berlina je pozdravila goste mestna svetkinja doktorica Weyl, ki je poleg pozdrava povdarjala napredek Nemčije, da more mesto moškega z istimi pravicami pozdraviti ženska zastopnike raznih narodov, kateri streme vsled posledic vojne za dosego človeškega miru. Referent za vojne poškodovance pri mestnem magistratu nadsvetnik dr. Liebknecht je izpopolnil njena izvajanja.

Zvečer je bila zopet kratka seja, na kateri sta zastopnika Avstrije in Čehoslovaške poudarjala še vedno slab položaj vojnih žrtev v njihovih državah. Tov. Fonteny je izvajal na kratko poročilo o razmerju Ciamaca do Fidaca in stremljenje prvega do onih organizacij, ki zasledujejo mirovne pogoje.

Nato sta bili izvoljeni dve komisiji, in sicer:
1. za občo delavnost udruženj;
2. za preskrbo vojnih žrtev.

Zvečer je bilo veliko internacijonalno zborovanje širše mase vojnih žrtev v dvorani »Saalbau-Friedrichshain«, kjer so se zbrali tisoči.

Zborovanje je vodil tov. Maroke, govorili pa so tovariši Viala (Francija), Brandeiss (Avstrija), Neumeister (Čehoslovaška), Stachezcki (Poljska), Leppin (Čehoslovaška), Riemer (Nemčija), Hirsch (Avstrija), Rasenberger (Nemčija), Secret (Francija) in Rossmann (Nemčija).

Govorniki so bili močno pozdravljeni. Vsak govornik je iz svojega stališča poudarjal idejo miru med narodi ter apeliral na narode, kako naj se povsod izvrši preskrba vojnih žrtev. Tovariš Rossmann je iz teh izvajanj zložil izrek »Mir ne sme temeljiti na moči, temveč samo na pravici«.

Drugi dan zborovanja 10. avgusta so delovale samo komisije in odseki. Predsednik Ciamaca pa je bil sprejet od delavskega ministrstva, katero je zastopal državni sekretar Geib. Isti je izjavil, da hoče kakor že 10 let vedno pokazati tudi v bodoče vso skrb in interese za vojne žrtve.

Popoldne so nemški tovariši povabili goste na vožnjo z motornimi čolni v bližini Berlina. Peljali so se po tako zvanem »Dämmeritzsee« do zabavališča »Hessenwinkel«. Tam so imeli skupno večerjo, kjer se je vnelo prav presrčno družabno razpoloženje in v pravem pomenu besede internacijonalna izmenjava misli med francoskimi, danskimi in nemškimi tovariši.

Francoski tovariši so napili v prvi vrsti univerzitetnemu profesorju dr. Michaellisu, ki je ves čas konference dobro tolmačil govore.

Tretji dan konference je bila nedelja 11. avgusta, ki je bila neka obletnica nemške republike. Za to je sprejel nemški državni kancler Müller predsednika Vialo, ki je držal kratek pozdravni govor in poudarjal smisel Ciamaca posebno glede poglobitve v svetovni mir. Rekel je, da dokazuje ravno republika, da mir stopa naprej. Državni kancler je odgovoril, da je stavil med drugimi svoje ime pod mirovno pogodbo in lahko za vlado poda zagotovilo, da bo delovala resno za spravo narodov in čuvanje miru.

Po zaključku posvetovanj posameznih komisij se je pričelo poročilo o predlogih. Plenum jih je razširil in sprejel.

Sklepi glede vprašanja miru.

Skupnost vojnih žrtev spominja ponovno na svoje pravo aktivnega sodelovanja v utrditvi miru in je prepričana, da samo solidarnost držav napravi bodoče vojne nemogoče.

Podkrepljuje svoje prejšnje sklepe glede obligatnega sodstva internacijonalnih prepirov, povišanja varnosti z občimi pogodbami, splošnega in nadaljnega razoroževanja ter poostritev nadzorstva društva narodov, ki lahko zasigura skupne mere in izvedbe odločb.

Glede moralične razorožitve, ki je najvažnejši predpogoj miru, izraža konferenca željo, da vsaka prizadeta vlada pristopi k združitvi povojnih problemov in vzame na se žrtvovanje, ki je s tem v zvezi. Dalje tudi izpraznitve zasedenih ozemelj, finančno likvidacijo vojne in občo varnost.

Pri tem referatu sta imela obširna poročila in govore tov. prof. Cassin (Francija) in Rossmann (Nemčija).

Sklep je bil tudi, da se ta problem prouči nadalje in povabijo priključene organizacije, da v svoji domovini prirede, v kolikor gre, mirovne dneve.

Preskrba v obče.

Z ozirom na referat so bili storjeni sledeči sklepi:

Prepričani smo, da socijalni mir in mir narodov temeljita le na socijalni pravičnosti.

Socijalna pravičnost je priznanje in izvedba zahtevkov po vrnitvi škode vojnim žrtvam in njihovim svojcem.

Utrjuje se, da prav malo držav nudi vojnim žrtvam zadostno preskrbo. Nastop skupnosti pri posameznih vladah bi bil uspešnejši, ako se ista omeji na enotni sistem podlage za preskrbo, na katerega se mora sklicevati. Zato pozivajo zborovalci predsednika, naj se pripravi internacijonalna sestava materijala za preskrbo vojnih žrtev, ki ga naj izpolnijo vse države, da na ta način predstavljajo predpogoj miru in civilizacije.

Organizacije se naprošajo, da vlože v sekretarijatu svoje spomenice o sestavi preskrbe.

Internacijonalni delavski urad se naproša, da pomaga pri sestavi zakonov o preskrbi ter nudi svoje pripravljene študije o različnih preskrbovalnih sistemih. Nato se je sklenilo po predlogih dotičnih organizacij nekaj za posamezne države.

Za Avstrijo se je ugotovilo, da je neodložljiva potreba po zboljšanju rentnih postavk, posebno glede polnih rent in za družinske rente.

Centralni odbor udruženja je svoje predloge vladi že predložil, toda z obžalovanjem konštatira konferenca, da ni zadovoljivega odgovora. Prepričana je, da avstrijska vlada v bodoče ne bo zamudila stopiti v stik z organizacijami in pripraviti z njimi načrt.

Predsednik Ciamaca se pooblašča, da to sporoči avstrijski vladi in stvar podpre.

Radi preskrbe na Čehoslovaškem ugotavlja konferenca z obžalovanjem, da vlada ne odgovori na vprašanja in dopise internacijonale.

Internacijonala si usoja vplivati na vlade v svrho pridobitve dostojne preskrbe.

Tako naroča še enkrat svojemu predsedniku, da opozori čehoslovaško vlado in parlament.

Internacijonala naj v posebni spomenici opozori sedanjo nedostopnost na potrebo preskrbe in njeno zboljšanje.

Preskrba v Bolgariji. Internacijonali došli odgovor bolgarskega ministrskega predsednika se jemlje na znanje z obžalovanjem, da je negativen. Konštatira, da so rente bolgarskih vojnih žrtev z delanezmožnostjo manj kot 80% in rente vojnih vdov ter staršev premale, vsled česar trpijo.

Konferenca jemlje na znanje poročilo bolgarskih delegatov o mnogih zahtevah njihove organizacije. Vpošteva, da je Bolgarija vsled reparacijskih dajatev in potresne katastrofe v težkem položaju, toda je izgled, da bi bila vlada v položaju, najti sredstva za zboljšanje preskrbe.

Nalaga predsedniku internacijonale, da ponovno predstavi ta težak položaj bolgarski vladi.

Pomoč društva narodov.

Ker so se vlade zveznih držav društva narodov utrdile tudi na podlagi temeljev socijalne zakonodaje, naroča 4. kongres predsedniku, da o priliki zasedanja društva narodov v Ženevi še enkrat opomni navzoče zastopnike Bolgarije, Avstrije in Čehoslovaške na potrebo pristoječe odškodnine vojnim žrtvam.

Glede preskrbe na Danskem opozarja kongres na nedostatek v tamošnjem zakonu o preskrbi, ki ne določa izven mej Danske živečim vojnim žrtvam nobene preskrbe.

Sklene se apelirati na vlado, da v tem oziru pomore.

Nastavitve in zaposlovanje vojnih žrtev.

Na poročilo in primerjanje zakonodaje, ki se je v ta namen zbirala, je sprejet sledeči sklep:

A. Enake važnosti, kakor vprašanje preskrbe in druga materijelna pomoč za vojne poškodovance in ostale vojne žrtve, je v cilju najbolj pravične vpostavitve prejšnjega položaja, uvrstitev vojnih žrtev k pridobitnemu stanu potom preskrbe delavnih mest ter jim omogočiti življenje z dajatvijo raznovrstnih pomoči, ki so potrebne za eksistenco. To se mora zgoditi s smotreno zakonodajo, kakršna obstoji že v več državah.

B. Z zadoščenjem ugotavlja konferenca, da so imeli sklepi internacijonalnega delavskega urada v letu 1923 toliko uspeha, da so se temelji v raznih zakonih vpostavili, akoprav ne v zadostni meri.

Zakoni potrebujejo znatnih zboljšanj namreč:

1.) povišanje razpoložljivih delavnih mest za vojne žrtve in določitev odstotkov za ta mesta (obenem izravnanje odkupa ter kazenskih določb);

2.) čuvanje pred izrabljajočim odpuščanjem potom nadzorstva odpovedi od strani za to poverjenih mest;

3.) močnejša pritegnitev organizacij vojnih žrtev k izvedbam zakonov ter vpoklic njihovih zastopnikov v tozadevne odbore in oblasti;

4.) odprava vsakega začasnega terminiranja veljavnosti zakonov.

C. Konferenca izraža, da je treba za vojne žrtve poleg dolžnosti države, da jih nastavlja po uradih in državnih podjetjih ter jim rezervira mesta, določiti še dolžnost za privatna podjetja, neglede na to, da nudi država enako obveznost tudi za podjetja, ki so od nje subvencijonirana ali se bavijo z monopolskimi predmeti. Konferenca pričakuje, da bodo države, katere imajo samo delno ali nimajo nobene tozadevne regulacije, izpopolnile vso manjkajočo ureditev tega vprašanja.

D. Z obžalovanjem pa je treba ugotoviti, da nekatere države, prezirajoč zahteve vojnih žrtev, niso ustanovile nikakih zavodov, da bi vpostavile vojne poškodovance v pravi položaj ter jih privedle k pridobitni zmožnosti. Konferenca opozarja dotične države na pogoje smotrene delavne zaščite in pričakuje, da bodo zamujeno v sporazumu z udeleženimi organizacijami popravile.

Nadaljnja 5. točka dnevnega reda je bilo vprašanje preskrbovanja tujih državljanov.

Ugotavlja se, da po vseh pravicah pripada vsem vojnim žrtvam za dobljene poškodbe primerna preskrba in je nemoralno pustiti, da nosijo vojno škodo posamezniki.

Nekatere države se še niso upoznale v temelje, da pripada vsem, ki so bili v njihovi ali enako stoječi vojskujoči se sili, ali njihovim preostalim, ne oziraje se na državljansko pripadnost pravica preskrbe, ako niso bili drugod oškodovani. Na drugi strani pa na podlagi mirovnih pogodb novoosnovane države, kakor tudi druge države z ozirom na pripadle jim pokrajine po mirovnih pogodbah, ki dajejo za preskrbo gotove termine z ozirom na pridobitev državljanstva, in po prošlosti teh terminov še vedno dotični nimajo svojega državljanstva, toda zgubljajo pravico do preskrbe torej konečno, ker so vendar še take vojne žrtve, ki so vsled določb o državljanskih pravicah brezpravne in ne dobivajo nikjer preskrbe, zahteva kongres Ciamaca to-le:

1.) da vsaka država nudi vsem vojnim žrtvam bodisi lastne ali druge vojskujoče se sile, preskrbo neglede na državljanstvo.

2.) kjer so se spremenile meje, ali nastale nove države, ali pa pripadli deli pokrajin zmagujočim državam, pa se posamezniki ne odpovedo prejšnjemu državljanstvu, ali pa radi prepozne pridobitve državljanstva ne dobe preskrbe, ali pa jim začne teči rok za preskrbo šele po pridobitvi državljanstva, da se v takih primerih, če so bili že odbiti, napravijo obnove, in

3.) da tako dolgo, dokler so vsled zaprek ureditve državljanskih pravic brezdomovinske vojne žrtve, istim nudi preskrbo ona država, v katere vojski so služile, v slučaju, da se to ne zgodi, pa dovoli ali preskrbi ona država, v kateri bivajo.

K zadnji točki dnevnega reda so bili storjeni sklepi kot »odnošaji do internacijonalnih mirovnih zvez«. Kongres je prepričan, da so v zvezi »Ciamaca« včlanjeni bivši vojščaki in vojne žrtve v interesu svojih mirovnih stremljenj, pripraljeni sodelovati z vsemi organizacijami, ki imajo namen mirovne propagande.

Po premotrenju poročila g. Cassina naroča kongres predsedniku Ciamaca, da stopi v stik z razpravami v svetovnem društvu in se predvideva, da se ne bo prekinilo to sodelovanje pri že obstoječih ali snujočih se organizacijah bivših vojščakov in vojnih žrtev v posameznih državah.

Dalje se naroča predsedniku, da stopi v stik z vsemi duševnimi delavci ter internacijonalnim komitejem v svrho združitve pacifističnih moči s sedežem v Ženevi.

Sledila je še volitev, pri kateri je bil edinstveno izvoljen zopet stari predsednik tovariš Viala (Francija).

Kot redni zastopniki v odbor so bili izvoljeni tovariši: Maroke (Nemčija), Brandeiss (Avstrija), Lobanov (Bolgarija), Andersen (Danska), Chatenet (Francija), Stachecky (Poljska), Demetrescu (Rumunija), Lazarević (Jugoslavija), Tucek (Čehoslovaška) in zastopnik organizacij slepcev Hirsch (Dunaj). Ker iz Finske ni bil nihče navzoč, se jim prepusti, da ga imenujejo pismeno.

Tov. Lazarević iz Jugoslavije je povabil, naj se vrši prihodnji kongres v Beogradu. Odločitev se je prepustila predsedniku. Pozno zvečer 11. avgusta je tov. Maroke kot voditelj kongresa zaključil razprave z zahvalami.

Poudarjal je, da so konference Ciamaca vedno večje in obširnejše in zastopstvo vedno jačje. Na tej konferenci niso bili usvojeni samo cilji, temveč sklepi, posebno pa v mirovnem vprašanju, kar pokaže resno voljo. Z delavnostjo in energijo so sodelovali vsi soudeleženci, za kar jim gre zahvala.

Uspehi konferenc naj se združijo v skupne klice:

Naj živi socijalna izdelava in materijelno osiguranje preskrbe!

Naj živi pravičnost!

Naj živi mir!

Boj za obstanek.

Gospodarska kriza napravlja brezposelnost in gorje. Nobenemu ni prijetno boriti se za eksistenco in obstanek, najbolj prizadet pa je med temi vojni invalid. Kdor ni pohabljen ali bolan, si pomaga z različnimi posli, invalid pa ni za vsako delo. V obče pa je invalid pri delodajalcu omržen in ga vsak odklanja. Moderna zakonodaja skrbi, da vpostavi invalida k poklicu in mu najde mesta v človeški družbi. Posamezne države so ta problem rešile na zelo uvidevne načine. Ponekod n. pr. na Angleškem se vrši ta zaščita prostovoljno, ker narod sam uvideva položaj invalidov, drugod pa tudi prisiljeno. Tako najdemo invalida kot enakovredno osebo na delavnem trgu in so izginile one eksistence prosjakov, kakršne nas spominjajo na stare čase ob cestnih jarkih. Ravno zaposlenje in samostojna pridobitev napravljata invalida enakovrednega člana človeške družbe.

Drugod lahko pokažemo tako sliko, toda pri nas žalibog še ne.

Pri nas se regulira invalidsko vprašanje na temelju miloščin, zato pa posamezne invalidske eksistence izgledajo tako.

Ljudstvo samo pokaže namesto sočutja in volje, mržnjo.

Zato invalid ne more dobiti nikdar onega mesta v človeški družb, katerega zasluži. Invalidu se ne nudi zadostne pomoči, na drugi strani pa tudi ne možnosti samostojnega preživljenja.

Invalidski zakon mu daje prednost za dosego službe, ali naravni zakon mu je noče dati. Energije, ki bi to zares vstvarila, manjka, pred vsem pa volje v ljudstvu. Niti prisiljeno ne gre.

V tem oziru hočemo pokazati sliko naših razmer.

Poglejmo državne službe.

Kdo drugi bi moral dajati večjo prednost, nego država, za katero so se invalidi onesposobili.

Vsak partizan, vsaka frajla ima prednost pred vojnim invalidom. Invalid tudi nima nikake olajšave za dosego državne službe. Pogojev nima nikdar enakih in tudi ni izvzet od splošnega zabranjenja dohoda v državne službe, dočim lahko pridejo drugi dosluženi vojaki, orožniki itd.

Tako damo pravilnik o zaposlovanju invalidov kljub temu, da še ni nobenega na svetu osrečil, lahko v muzej.

Invalidski zakon pravi, da bi moral minister socijalne politike v sporazumu z invalidskimi udruženji predpisati, koliko invalidov in vojnih žrtev bi morale zaposliti občine in druge samoupravne oblasti. Za to so predvidene celo občutne kazni.

Minister socijalne politike je že v gori omenjenem pravilniku predpisal te pogoje.

Vse to so danes pobožne želje.

Niti občine, niti oblastni odbori, niti socijalnozavarovalni in drugi samoupravni in od države subvencijonirani zavodi se za to ne brigajo, temveč izvajajo partizanske nastavitve.

Napravljeni so ključi, toliko te stranke, toliko one itd. Nikjer pa ni predvideno, »toliko pa invalidov, za katere smo po zakonu vezani«. Mest se običajno sploh več ne razpisuje, ampak šef pripelje podravnatelja, isti navadnega činovnika, ta zopet pisarja, pisar pa pandurja. Vsi morajo biti pa ene stranke.

Na pravo invalidov in dobrovoljcev, pa se posmehujejo.

Zato imamo tako velike urade, v katerih sedi milostno kak invalid-sluga, pa še tistega bi se radi čimprej znebili, posebno, ako ne pokaže stranke.

Zdravi možje, z različnimi rokodelskimi obrtnimi zmožnostmi, sede po uradih, pohabljen revež pa puca kljuke od vrat do vrat, kjer ga bo kdo priporočil, da dobi neznatno službico, kakršno more vršiti.

To je socijalna slika današnjega časa, ki bridko karakterizira invalidsko zaščito. Zato se mora to vprašanje temeljito urediti, za kar bi morale pokazati naše oblasti več energije.

Zaostanki invalidnin.

V veliki meri se vedno zanima naša javnost za zaostale invalidnine, kdaj bodo izplačane? Zadevo smo že večkrat pojasnili v našem listu, toda vedno so popraševanja in dopisovanja. Iz tega se vidi, da tovariši in tovarišice premalo čitajo, ali pa vsemu ne verujejo.

Zaostanki se ne morejo izplačati iz rednih kreditov. Kar je predvidenega za mesečne invalidnine, mora za iste ostati. Ako bi izplačali velike vsote zaostankov, potem bi ne bilo sredstev za izplačila rednih pokojnin. Na ta način se zaostanki morejo izplačati le iz posebnih kreditov. Za to je v proračun postavljena tako zvana partija 65, ki rezervira vsako leto nekaj sredstev samo za zaostanke.

Vprašanje pa je, kdaj se od finančnega ministra ta posebna partija otvori?

Najprej se zbirajo podatki o potrebah pri posameznih finančnih blagajnah.

Take podatke zbirajo tudi še sedaj za letošnjo otvoritev kredita.

V Sloveniji nakazuje invalidnine samo Računovodstvo delegacije ministrstva financ v Ljubljani.

V Hrvatski, Srbiji in drugod po naši državi pa ni take enotnosti, temveč izplačujejo davkarije ali različne sreske finančne uprave.

Pojavili so se neki razglasi, ki so za naše razmere napravili zmedo ter nepotrebne prošnje. Pozivljajo se namreč, da naj vsak svoj zaostanek invalidnine priglasi.

To ima pomen le za druge pokrajine, kjer ni enotnega nakazovanja, pri nas v Sloveniji pa samo računovodstvo natančno ve, koliko ima kdo zaostanka, ter je tudi dotične skupne vsote že davno prijavilo finančnemu ministrstvu.

Popolnoma nepotrebno je torej prijavljati zaostanke posameznikom. Računovodstvo bolje zna, koliko imajo dobiti, kakor pa dotični sami.

Razumljivo je pa tudi, da je vsako vprašanje, kdaj bo kdo dobil izplačan svoj zaostanek, brezpredmetno.

Naše gibanje.

Zagorje ob Savi. Krajevni odbor UVI je od 15. januarja do 6. septembra 1928 izplačal sledeče denarne podpore najrevnejšim članom in članicam, stavkujočim pri steklarni in reduciranim vdovam z otroci, katere so bile zaposlene pri obratu Borovnik, in sicer so dobili:

Prašnikar Miha 100% inv. 30 Din, Tomšič Marija, sirota, 30 Din, Dolanc Jernej, inv., 30 Din, Grošičar Ivana, vdova, 110 Din, Peršina Ivan 30 Din, Anzelmi Alojzija, vdova, 30 Din, Lanegar Marjeta, vdova, 70 Din, Mladkovič Ivan, inv., 70 Din, Jernejc Antonija, vdova, 70 Din, Rancinger Marija, vdova, 70 Din, Bauer Joško, inv., 70 Din, Jevšnik Ana, vdova, 70 Din, Majdič Marija, vdova, 70 Din, Palčič Jožefa, vdova, 70 Din, Burkeljc Jožefa, vdova, 70 Din, Hace Vera, vdova, 70 Din, Drame Vinko 70 Din, ter Veber Franc, odpis povračila, 105 Din. — Skupaj 1135 Din.

Nadalje so prejeli denarno pomoč na naš dopis z dne 17. febr. t. l., naslovljen na predsednika O. O., iz ostanka razpoložljivega fonda za velikonočne podpore: Lebeničnik Franca, vdova, 130 Din, Lanegar Marjeta, vdova, 100 Din, Križnik Ivan, dijak, za nabavo knjig, 100 Din.

Imenovani se najiskreneje zahvaljujejo.

O prošnjah ostalih prosilcev bo krajevni odbor na prihodnji seji razpravljal, ako bo dobil sredstva od eventuelne poznejše prireditve skupno z zvezo slovenskih vojakov, podružnico v Zagorju ob Savi.

Tukajšnji krajevni odbor je računal na pomoč od prireditve igre »Kalvarija«, katero je Z. S. V. v Zagorju priredila 4. in 5. avgusta t. l. s tujimi igralci ob odkritju spomenika padlim Zagorjanom.

Pred-prireditvijo se je mnogo obljubljalo in zagotavljalo pri sejah pripravljalnega odbora za spomenik, v katerem so tudi člani krajevnega odbora UVI, da bodo obdarili vdove in sirote.

Obljube so ostale prazne, kar so posebno pokazali dohodki in izdatki prireditve.

Krajevni odbor, ki je imel po svojem proračunu že namenjeno tisto podporo za najbednejše, je moral svojo delitev prikrajšati.

Škofja Loka. Začetkom meseca oktobra, menda 7. oktobra t. l., bo »Zveza slovenskih vojakov iz svetovne vojne« odkrila na škofjeloškem pokopališču sredi vojaških grobov lep spomenik v počast padlim in v vojni umrlim vojakom iz škofjeloške župnije, katerih je nad 130. Med temi je tudi nekaj častnikov, eden celo častnik srbske armade (Gosar), katerega so ranjenega ujeli Bolgari in potem zločinsko ustrelili Avstrijci, eden srbski četaš (Deisinger), ustreljen od Avstrijcev. Vsa prireditev je zamišljena tako, ako bo lepo vreme, da bo najsijajnejše dokumentirala ta potrebni zgodovinski izraz hvaležnosti za žrtvovana življenja. — Da bo prireditev sijajnejša, bodo k otvoritvi vabljeni vsi domači in bližnji »junaki«, ki so med vojno doprinašali po svojih močeh za slovensko in slovansko, kakor tudi za človečnost junaška dejanja n. pr. dr. Jamar, ki je kot šef-zdravnik 17. pp. rešil na tisoče slovenskih očetov, obsoški branitelj polkovnik Turudija z Vrhnike, dobrotvorec srbskega ljudstva v okupirani Srbiji orožn. narednik Kavalar iz Borovnice, potem jugoslovanski dobrovoljci in invalidi, ter vojaštvo, ki bo začasno v Škofji Loki nastanjeno. — Da škofjeloško meščanstvo ne bo v tem praznovanju za sodelujočimi zaostajalo, to vemo vnaprej, pač pa bo tekmovalo k proslavi v počast mrtvih in v spomin navzočim in potomcem tako, da ne bo nikdar vprašanja, kdo ima za ta spomenik največ zaslug in žrtev. — Želimo prirediteljem popoln uspeh.

Škofja Loka. Dne 2. sept. 1928 je priredil krajevni odbor UVI v Škofji Loki na vrtu gospe Ivanke Guzelj veselico z godbo domačega gasilnega društva in s plesom, katerega se je mladina naužila v dovoljni meri. Lepo vreme in poljesenski hlad je blagodejno učinkovalo na domačnostno-zabavno razpoloženje gostov pri omizjih. Vsa prireditev je potekla brez vsakega neprijetnega incidenta. Med godbenimi točkami so domači priznani pevci prepevali nacijonalne slovenske, hrvaške in srbske pesmi, kar se je izvrstno podalo v spored. Med gosti se je opazilo mnogo domačih za invalidsko stvar zanimajočih se odličnih meščanov z družinami, tudi nekaj posetnikov od drugod. Navzoči so bili tudi častniki in nekaj vojakov, ki so v Škofji Loki na letovanju ali tam začasno nastanjeni. Na večer je potrojil zabavo in smeh znani ljudski pesnik-analfabet Pestotnik iz škofjeloške okolice z godčevsko deklamiranimi svojemu času primerno dovtipnimi pesnitvami. — Godba je igrala brezhibno. Sodelujoče gospe in gospodične so lepo okrasile svoje paviljone in prikupljivo znale razprodati, kar so imele po paviljonih. Kuhinja je bila izvrstna. — Da je prireditev tako dobro uspela, je mnogo pripomoglo izkušeno vodstvo odbornika Zveze slov. vojakov g. Matevža Ziherla, gospe Guzeljeve in njene gdč. hčerke, ki je nudila gostom cvetice. Vsem, ki so pripomogli k uspehu te prireditve kakorkoli, se krajevni odbor UVI najhvaležnejše zahvaljuje in za prihodnjič priporoča.

Krajevni odbor v Metliki izraža javno zahvalo Prvi dolenjski posojilnici v Metliki, ki mu je na svojem občnem zboru dne 22. julija t. l. podelila podporo v znesku 500 Din. Celokupnemu odboru te posojilnice izrekamo, najprisrčnejšo zahvalo, pa tudi našemu tovarišu Žigonu, ki se je za to zavzel in izposloval.

Javna zahvala. Alojzij Lovrenčič, 70% ni vojni invalid, čevljar in trafikant na Glaziji pri Celju, izrekam javno zahvalo mestnemu občinskemu svetu celjskemu za povoljno rešitev mojih upravičenih prošenj, posebno pa za odpis trošarine na pivo. Na ta način upam na pošten življenjski obstoj moje družine. Tudi se javno zahvaljujem dobrotniku g. Baldasinu, sodavičarju v Gaberju, ki mi je dal zastonj blago o priliki tatvine v mojem kiosku, izvršene v noči od 22. na 23. julija t. l. Še enkrat tisočera hvala dobrotnikom.

Dopuste za one, ki bi se želeli privatno udeležiti proslave 10letnice v Bitolju in Grčiji, je dovolilo tudi ministrstvo saobračaja. Prijaviti se je treba samo pri pristojni železniški direkciji. Sicer pa še ni nič znanega, ali se bo vršil kongres s proslavo in kdaj, ker je preložen?

Invalidski kongres, ki bi se moral vršiti letos s proslavo 10letnice proboja solunske fronte začetkom septembra, je bil preložen do konca septembra. Izgleda pa, da se tudi ta čas ne bo vršil, ker so gotove zapreke. Do sedaj nismo prejeli še nikakega dnevnega reda.

Koseskega spominska slavnost. Dne 23. septembra t. l. se vrši spominska slavnost, in sicer 130letnica rojstva ter 30letnica odkritja plošče Ivana Vesela Koseskega, slovenskega pesnika in velikega narodnega probuditelja v Spodnjih Kosezah pri Lukovici.

Dopoldne ob pol 10. uri bo maša, cerkven govor in sprevod. Na to pozdravi oblasti in društev. Ob 12. uri skupno kosilo, nato vrtna veselica s srečolovom itd. Igrala bo mengeška godba. Vabljena so vsa društva z željo, da pride čim več udeležencev v narodnih nošah. Za hrano in pijačo bo poskrbljeno. Vrši se v vsakem vremenu.

Za svojega vzamem takoj 14 let starega fanta, poštenega, pridnega in zdravega. Prednost imajo otroci vojnih invalidov in popolne vojne sirote. Leopold Štemberger, 70% ni vojni invalid, posestnik, Gabrovlje 24, p. Konjice.

Dramatični odsek UVI v Ljubljani je otvoril svojo letošnjo sezono. Naštudirani bosta igri »Sumljiva oseba«, ki je burka, polna razvedrila in »Slava«, ki prikazuje vrnivšega se vojnika, kateremu so postavljali že spomenik. Prireditelji naj se obračajo na dramatični odsek.

Odkupnine. Vedno poprašujejo prosilci, kdaj bodo rešene njihove prošnje za odkupnino? Že zadnjič smo pojasnili, da je za izplačilo odkupnin letošnja postavka v državnem proračunu že izčrpana. V ta namen je bilo rezerviranih samo 5 milijonov dinarjev. Nekateri imajo že svoje prošnje rešene in čakajo samo na izplačilo. Kakor se nam poroča, mora ministrstvo dobiti izredni kredit ali posojilo, da bo moglo izplačevati odkupnine. Ako se to ne zgodi, bodo morale vse prošnje čakati na izplačilo do prihodnjega državnega budžeta, ki se prične navadno s 1. apr. vsakega leta. Prošenj za odkupnine torej ni potreba urgirati, oziroma spraševati udruženje za informacije ter intervencijo.

Ako še niste, pristopite k Ljudski samopomoči, ki izplača zavarovancem po smrti lepo vsote za pogreb in pomoč. Pogoji so jako ugodni tako, da vsak revež lahko utrpi dotične dinarje. Posebno za vojne žrtve je to zavarovanje zelo koristno. Obračajte se na poverjenika Stankota Tomca, tajnika udruženja invalidov v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica.

Trafika je oddati v Mali Račni, občina Račna, pošta Grosuplje, ker jo je dosedanja lastnica odpovedala. Osebe, ki so zaščitene po invalidskem zakonu in ki reflektirajo na podelitev te trafike, naj se zglasijo v pisarni Krajevnega odbora UVI, Šentpetrska vojašnica, soba št. 3 do 23. septembra t. l.

Trafike se imajo ustanoviti v Ljubljani, in sicer: 1. poleg mosta sv. Jakoba, 2. na Vodovodni cesti in 3. v Jeranovi ulici. Po invalidskem zakonu zaščitene osebe, ki reflektirajo na katero izmed navedenih trafik, naj se zglasijo radi informacij v pisarni Krajev. odbora U. V. I. v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica, soba št. 3 do 23. t. m.

Politične beležke.

»Edinost« ustavljena. »Edinost« je z dnem 4. sept. prenehala izhajati, ker je prefekt odtegnil odobrenje direktorju lista dr. Periču. »Edinost« je bila zadnje dni posvarjena, kar je vzel prefekt za povod za popolno ustavitev lista. — Med tržaškimi Slovenci in Hrvati je vzbudila prepoved obupno jezo.

Mussolini sistematično ubija slovenski jezik in trdi, da v 50 letih ne bo več nikogar v Primorju, ki bi ne bil Italijan.

Radi epidemije mrzlice v Grčiji je bila otvoritev grškega parlamenta odložena do 1. oktobra. Venizelos sam je na tej epidemiji zbolel in je že izven nevarnosti.

Pred uveljavljenjem nettunskih konvencij. Iz Rima poročajo, da je bilo na zadnjih sestankih med zastopnikom zunanjega ministra dr. Šumenkovičem in italijanskim poslanikom Gallijem dogovorjeno, da bodo še tekom tega tedna izmenjane ratifikacijske listine o nettunskih konvencijah, tako da bi konvencije s 15. septembrom stopile definitivno v veljavo. Zatrjuje se, da bo dr. Šumenković prihodnje dni odpotoval na Bled, da predloži nettunske konvencije kralju v sankcijo.

Sporazum z Grčijo. »Matin« zatrjuje, da je došlo med dr. Marinkovićem in grškim ministrom zunanjih del Karapanosom do načelnega sporazuma v vprašanju uprave na železniški progi Solun-Gjevgjelija, ki je last naše države. Vrh tega je bil dosežen sporazum tudi v pogledu svobodne cone v Solunu.

Zopet zarota v Španiji. Listi objavljajo obširna poročila o odkritju široko zasnovane zarote v Španiji, ki je nameravala vreči Primo di Rivera in njegov režim. V zvezi s tem razkritjem je bilo doslej aretiranih več tisoč ljudi. Dozdeva se, da so v zaroto zapleteni tudi vojaški krogi. V Madridu so bili aretirani generali Lopez, Azlao in Dirona ter več višjih oficirjev. Kljub strogi cenzuri vseh vesti, ki gredo v inozemstvo, se dozdeva, da je prišlo tekom včerajšnjega dne na več krajih do krvavih spopadov med revolucijonarji in meščansko gardo, odnosno policijo.

Dr. Wilfan za manjšine v Italiji. Predsednik manjšinskega kongresa dr. Wilfan je interveniral pri italijanski delegaciji v Ženevi v korist konfiniranih Slovencev in Nemcev.

Južnoafriška posestva Viljema. Sodišče v Vindhuku na Angleškem je sklenilo, da se vrnejo cesarju Viljemu vsa privatna posestva, katera je zaplenil Južnoafriški dominijon.

Sedaj, ko se je Ahmed beg Zogu proglasil za albanskega kralja, čeprav ima še premagati mnogo ovir (največ pomislekov ima Francija in Anglija), je še turški Kemal paša dobil skomine in se tudi namerava proglasiti za kralja.

Pri volitvah na Grškem jih je od 1,015.013 volilcev v parlament glasovalo za republiko 680.463, za monarhične kandidate 328.500, to je za republiko 68, za monarhijo 32 odstotkov. Pri volitvah leta 1926 je glasovalo za republiko 56 odstotkov volilcev, 44 pa za monarhijo. Republikanizem je torej v dveh letih znatno napredoval. Zmaga republikancev je pomembna tudi iz političnih razlogov, ker republikanci streme po zbližanju balkanskih državic.

Belgijska vlada je znižala rok vojaške službe pri 21.000 vojakih na 12, 13 in 14 mesecev, pri ostalih pa na 8 mesecev. Sedanja klerikalna vlada je morala sedaj sama to storiti, radi česar je poprej povzročila, da je socialistična vlada odstopila, ker so se njeni lastni volilci s tem predlogom socialistov solidarizirali.

Demisija celokupne bolgarske vlade. Ministrski predsednik Ljapčev je predal kralju demisijo celokupne vlade. Krizo vlade sta izzvala zunanji minster Burov in predsednik Sobranja Cankov, ki sta ultimativno zahtevala, naj ministrski predsednik izvede rekonstrukcijo svojega

LISTEK.

NIKOLAJ RAJNOV:

Mamra.

»O Mamri nisi ničesar slišal? Daj, da ti pripovedujem o Mamri.

O, Mamra, zveneči sen srebrnih ozvezdij! O, Mamra, strma pot preko snegov in ledov!

Sahib, če si dobro spoznal globino duše, tedaj si spoznal Mamro.

O, Mamra, grob pravljic, dejanj in narodov!

O Mamri nisi ničesar slišal? Pripovedovati ti hočem o Mamri.

Mamra je duh — Mamra je žena. Mamra je vroča sanja in magična zakletev.

Mamro imenujejo Druzi na Libanonu veliko puščavo, v kateri umirajo ljubeče dvojice, premamljene po vabljivih prividih.

Mamra je grob — Mamra je jok na grobu . . .«

— — — — — — — — —

Tako je govoril stari gonjač velblodov, ko sem živel v njegovem šotoru.

»Strašna je Mamra, sahib!«

»Kdo je Mamra?«

»Mamra je tista, ki vse pomete s poti. Zaradi Mamre sem izgubil, ko sem bil še mlad, tri sto velblodov: Mamra mi jih je vzela!«

»Ali je mamra simun (peščeni vihar v puščavi)?«

»Ne, Mamra ni simun, Mamra je strašnejša od simuna.«

— — — — — — — — —

In lepa Hanuka, njegova hči, ki je bila čula te besede, je vzela glinasti vrč z ramena in lasje, kakor smola črni, so ji naglik temnemu oblaku pali po ramah.

»Mamra mi je, ko sem bil mlad, izsesala kri iz žil: ko da sem mesečen, sem blodil okoli in nisem našel miru.«

»Ali je bila Mamra žroča bolezen?«

»Ne, sahib! Mamra ni žroča bolezen, strašnejša je Mamra od žročega ognja.«

— — — — — — — — —

In Hanuka me je pogledala. V njenih očeh se je svetila zlata medlina arabskega solnca in je trepetal osvetni blisk beduinskega noža.

In jaz, nesrečni belec, sem drgetal pred njenim pogledom — in vendar nisem imel moči, da bi bil gledal drugam . . .

»Mamra peha človeka v grehoto in ga žene v zla dejanja. Mamra daje možu bodalo v roke in razbrzdava viharje v udih žene . . .

Mamra vodi človeka po potih, ki ga jih je sram — in človek zaničuje samega sebe, a nima moči, da bi se ustavil — in prepozno je, da bi krenil nazaj . . .«

»Razumem: Mamra je blaznost!«

»Ne, ni blaznost, sahib! Strašnejša je od nje. Mamra je opasnejša od duha, ki blodi. Iznenada navali na nas . . .«

— — — — — — — — —

Hanuka je stala še vedno tam kakor preje.

Jezni blisk njenih oči je zatemnil sijaj njene demantne ogrlice.

Gledal sem jo kakor otrpel — v železen kip izpremenjen . . .

»Mamra je . . .«

In starec je pripovedoval, a jaz nisem čul ničesar več.

Gledal sem Hanuki v oči — in sem videl svojo pogubo — in tedajci sem vedel — kdo je Mamra . . .

kabineta na ta način, da izloči iz vlade sedanjega vojnega ministra Vlokova, ki je kompromitiran po svojih zvezah z makedonstvujuščimi. Bolgarska vlada je v težki krizi, iz katere za enkrat še ni videti izhoda. Ultimativna zahteva zunanjega ministra in predsednika Sobranja, da mora odstopiti vojni minister, je naletela na odpor ne samo pri ministrskem predsedniku Ljapčevu, marveč tudi pri kralju, ki se je izjavil odločno proti temu. Burov in Cankov pa sta vztrajala pri svoji zahtevi in grozila z demisijo, če ministrski redsednik ne ugodi njuni zahtevi. Zunanji minister je obenem obvestil ministrskega predsednika, da tako dolgo, dokler bo Vlkov minister, ne gre v Ženevo. To pa je za Bolgarijo tem usodnejše, ker je na dnevnem redu Društva narodov tudi vprašanje bolgarskega posojila, ki je Bolgariji nujno potrebno. Odsotnost bolgarskega zunanjega ministra, notranji spori v Bolgariji in zadnja demarša Francije in Anglije v Sofiji pa ne dajejo mnogo nade, da bi velesile posojilo odobrile. Zato so se zadnje dni vršila posvetovanja in pogajanja na vse strani. Ljapčev je končno pristal na zahtevano rekonstrukcijo vlade, toda s pogojem, da se izvrši šele pozneje. Zunanji minister pa je odklonil tudi ta kompromisni predlog. Zato se je končno ministrski predsednik odločil, da poda demisijo celokupne vlade. Komisija Društva narodov, ki je razpravljala o bolgarskem posojilu, je sklenila, da Bolgariji tako dolgo ne odobri posojila, dokler ne zadosti demarši Francije in Anglije, ne razpusti makedonskega revolucijonarnega odbora in ne dá zadostnih garancij za mir na Balkanu.

Povratek stare vlade na Bolgarskem. Glasom poročil iz Sofije je bil dosežen sporazum glede rešitve vladne krize. Malinov, ki je dobil včeraj mandat za sestavo vlade, je imel razgovore s predstavniki vseh političnih skupin. Njegova misija je ostala sicer brezuspešna, vendar pa je dovedla do tega, da je prišlo do sporazuma med Ljapčevom, Cankovom in Burovom v tem smislu, da bo novo vlado sestavil Demokratičeski Zgovor. Predsednik vlade bo po vsej priliki ostal Ljapčev, izmed prejšnjih ministrov pa ostanejo v novi vladi Molov, Majdanov in Burov, na novo pa vstopi v vlado tudi Cankov. Glede novega vojnega ministra je prepuščena odločitev kralju, da ga imenuje po svoji lastni izbiri. Pričakuje se, da bo Malinov danes vrnil kroni mandat, na kar bo pozvan v avdijenco Ljapčev, ki bo po sprejemu mandata kralju takoj predložil listo nove vlade.

Druge novice.

POVRATEK IZ RUSKEGA UJETNIŠTVA PO 14 LETIH.

Iz Trutnova poročajo, da se je te dni vrnil domov iz ruskega ujetništva posestnik Kuhn, ki je bil v Rusiji ujet od l. 1914 do letos. Kmalu po izbruhu svetovne vojne je moral z rezervisti na fronto, kjer so ga zajeli ruski vojaki. Nekajkrat je pisal domov, potem je utihnil. Ko ni bilo od njega glasu leta in leta, je bil proglašen za mrtvega. Žena je plačala nekaj za pokoj njegove duše, in potem je vrgla oko po drugem, ki se je priženil k njej v hišo.

Pojav Kuhna je seveda prestrašil vse domačine, najbolj pa njegovo ženo. V strahu, da ne bo kruto obračunal ž njo, ga je prosila milosti in odpuščanja, ampak Kuhn je kratko izjavil, da se ne misli muditi v domovini, ampak da bo samo prodal posestvo, ki je njegovo, čeprav je oblast izjavila, da je mrtev, nakar se bo vrnil zopet v Rusijo. Oblast stoji pred kompliciranim slučajem, s kakršnim še ni imela opraviti, zato vzbuja stvar ogromno zanimanje.

Ruski pisatelj Maksim Gorkij, ki je zadnje tedne potoval po Rusiji, se je vrnil domov in nevarno obolel za pljučnico.

Francoski trgovinski minister Bokanowski se je udeležil letalske tekme. Letalo je v višini 500 metrov odpovedalo in padlo na tla. Minister in njegovi spremljevalci so se ubili in zgoreli.

Matteottijev morilec aretiran. Cesare Rossi je bil glavni morilec Matteottija. Zbežal je v Švico. Italijanska policijska agentka se je seznanila z njim in ga pregovorila, da sta napravila izlet na italijansko ozemlje, kjer je bil aretiran. Rossi je bil prej odličen vodja fašistovskega dopisnega urada, sedaj je pa vodil protifašistovsko propagando in zaradi tega so ga zaprli in ga bodo sodili.

Vulkan Rokatinda na otoku Paloe blizu Jave je začel bruhati. Goreča lava je s tako brzino začela vreti iz vulkanovega žrela, da je nad 2000 domačinov našlo v nji smrt. Obenem se je morje vzburkalo in poganjalo in preplavilo velik del otoka ter razdejalo mnogo bivališč in utopilo ljudi, tako da je na vsem otoku samo še 5000 ljudi živih.

Zaposlenost žena v Nemčiji. V Nemčiji je bilo zaposlenih leta 1927 v pridobitnem delu 12 milijonov žena, to je ena petina ali 20% vsega prebivalstva in 36¾% vseh žena. Največ žena je zaposlenih v gostilniških obrtih (61% delavstva), v tekstilni industriji (57%) in v oblačilni industriji (52%). V dobi od leta 1907 pa do 1928, ko se je razvijala tudi industrija, se je povečalo število delavcev za 20%, delavk pa za 40%. Omoženih je v Nemčiji okoli 9 milijonov žena, od katerih jih še mnogo opravlja pridobitni posel. Posledice povojnega gospodarstva so torej grozne, ker ne dajo rodbini potrebne eksistence in na drugi strani izkoriščajo ženo proti mizerni odškodnini ter s tem uničujejo ne le rodbine, ampak človeštvo sploh.

Nalezljive bolezni v mariborski oblasti. V mariborski oblasti je bilo od 15. do 21. avgusta 34 slučajev tifuznih bolezni, 23 griže, 56 škrlatinke, 28 ošpic, 8 davice, 6 šena, 5 krčevite odrevenelosti in 7 vraničnega prisada.

Živalske kužne bolezni v ljubljanski in mariborski oblasti. V ljubljanski oblasti je bilo od 20. do 26. avgusta 19 slučajev svinjske kuge, 19 svinjske rdečice, 3 vraničnega prisada, 1 garij in 1 čebelne gnilobe. V mariborski oblasti je bilo 27. avgusta 40 slučajev vraničnega prisada, 61 svinjske kuge in 12 svinjske rdečice.

Vzrok katastrofe Nobilovega zrakoplova. V »Berliner Börsen-Courirju« je izšel zanimiv članek strokovnjaka na polju zrakoplovstva o pravem vzroku katastrofe Nobilovega zrakoplova, ki se je razbil zato, ker višinsko krmilo ni bilo v zanesljivih rokah. To naziranje potrjuje tudi višji inženjer Wolff, ki je eden najboljših nemških letalcev. Wolff pravi, da je zakrivil nekoč kot pilot z višinskim krmilom enako napako, kakor Nobile. Kot vojaški pilot je bil Wolff v decembru 1916 v Lvovu slučajno prost. Vreme je bilo zelo slabo in moštvo letalskega oddelka je sedelo v kantini, kjer je pilo slivovko. Vsi so mislili da tisti dan ne bo treba več letati in zato so si privoščili malo več slivovke, kakor običajno. Bili so že dobre volje, ko je stopil v kantino neki avstrijski letalec in prosil nemške tovariše, naj mu pomagajo iz zadrege. Moral je položiti izpit in ker še ni izpolnil vsega programa, odnosno pogojev, mu je pretila nevarnost, da ga premeste od letalskega oddelka k pehoti.

Vsi nemški letalci so njegovo prošnjo odklonili, ker je bilo vreme zelo slabo. Slednjič se je usmilil ubogega avstrijskega letalca Wolff, dasi je bil tudi sam precej pijan. Start je šel gladko od rok in vsi pogoji so bili izpolnjeni. Pri povratku na letališče se je pa Wolff pod vplivom slivovke odločil za bravuro, ki je bila na las podobna Nobilovi pustolovščini. S strahovito brzino je drvelo letalo komaj meter visoko nad ogromnim vežbališčem in šele tik pred bližnjimi hišami je Wolff spoznal, da ne bo mogel pristati. Zato si je hotel pomagati v zadnjem hipu z višinskim krmilom. Okrenil je krmilo naglo navzgor, letalo se je dvakrat prekopicnilo in razbilo. K sreči sta ostala oba letalca nepoškodovana.

Smrtna avtomobilska nesreča italijanskega generala. Italijanski general Rocca, ki se je mudil že več tednov v Rumuniji, je postal te dni žrtev avtomobilske nesreče. Ko se je iz Bitesta vračal z avtomobilom v Bukarešto, se je avtomobil na nekem ovinku prevrnil in pokopal pod seboj vse potnike. General Rocca je ostal na mestu mrtev, šofer in dva sopotnika pa so težko ranjeni.

Od veselja umrl. Na Dunaju je umrl nedavno 74letni učitelj petja Georg Schutte Harmsen. Schutte je pred 50 leti dovršil dunajski konzervatorij in je deloval pozneje kot glasbenik pri dunajski, berlinski, lipski in petrograjski operi. Kot 50letni mož je oslepel in prišel skoro na beraško palico. Petja ni mogel več poučevati in zato tudi dohodkov ni imel. Lani v januarju si je pa hotel pomagati iz stiske na ta način, da je vložil tožbo in zahteval, naj mu sodišče prizna zapuščino rumunskega kneza Georgija Štirbija, ki je umrl v avgustu 1925 v Parizu.

Schutte je zahteval kot nezakonski sin omenjenega kneza vse očetovo premoženje v znesku 40 milijonov avstrijskih šilingov. Seveda je moral hoditi od Poncija do Pilata in tako so bile kmalu izčrpane vse njegove moči. Slednjič mu je pariški odvetnik sporočil, da se bo vršila obravnava 10. oktobra in da vse kaže, da mu bo ogromna dedščina priznana. Te vesti je bil starec tako vesel, da je od radosti zbolel in drugi dan umrl. Zapustil je sina, ki bo vodil do konca proces v zadevi očetove dedščine.

Zastraženo sorodstvo kralja »vseh Albancev«. Pred dunajskim zdraviliščem Cottage patrulira v zadnjih dneh policijski stražnik. Poslali so ga tja na prošnjo albanskega konzulata. V zdravilišču prebivajo namreč že nekaj časa tri sestre novopečenega kralja Zoguja I. Nafija, Ruhija in Adila, poleg tega še petletni sinček gospe Nafije Esad. Ves ta del albanske kraljevske hiše ni niti najmanj bolan, temveč je na Dunaju le na oddihu, kjer so ga skušali kolikor mogoče prikriti. Dokler je bil Zogu samo preprost predsednik, je to še nekako šlo, čim pa se je vsedel na prestol, je začutil potrebo obdati sebe in svoje sorodnike, doma in na tujem, s častnimi stražami. Tako vedo lahko danes vsi Dunajčani, da prebiva na istih tleh z visokimi gosti iz novoustanovljene Mussolinijeve monarhije. Kakor poročajo, pa bodo za to čast prikrajšani še v teku prihodnjega tedna, ker odpotuje vsa prinčevska družba domov.

Madžarska paprika. Budimpeštanski listi pišejo v zadnjih časih mnogo o draginji, ki jim pa tudi res raste čez glave. Pravijo, da je prodaja jestvin v vseh boljših trgovinah silno nazadovala. Napredoval pa je v ogromni meri konsum — paprike, ker je ohranila svojo prejšnjo ceno. Madžari jo jedo pripravljeno na vse mogoče načine, izmislili pa so si še mnogo novih. Vlada je začela premišljevati, kako bi stopila draginji na prste in prihranila ljudstvu iluzijo, da more paprika, naj bo še tako mojstrsko pripravljena, nadomestiti drugo hrano.

Zdravje.

MOŽGANSKA KAP JE OZDRAVLJIVA

pravi ruski profesor Izenkov, ki se poslužuje nove, originalne metode za zmanjšanje krvnega tlaka pri svojih bolnikih.

Kap spada v človeškem življenju med najčešče povzročitelje smrti. Dokazano je, da umre 80 odstotkov oseb moškega spola posebno po štiridesetem letu starosti na posledicah te bolezni. Možganska kap je najopasnejša nasprotnica moškega spola, kajti moških umre na kapi dvakrat toliko kakor žensk. Najbolj so pred njo zavarovani otroci.

So sicer ljudje, ki si želijo hitre in mirne smrti in naravnost hrepene, da bi jih zadela kap, ker bi si na ta način prihranili trpljenje ob umiranju. Vendar mislijo pri tem vsi na srčno kap, ki je nekaj čisto drugega kakor možganska kap. Zdravniki jo imenujejo apopleksija. Ta ne vodi vedno neposredno v smrt, temveč povzroča čestokrat mrtvoudnost.

Medicinska znanost se je doslej zelo trudila, da bi našla primerno sredstvo zoper to nadležno bolezen. Zapisovala je razna zdravila in se posluževala tudi dijetetičnega zdravljenja; dosegla je neke uspehe, toda samo tam, kjer je kap lahkega značaja. V težjih primerih se je kap vedno ponovila, zlasti, če ni zdravnik pravočasno ugotovil vzroka nastopivše bolezni.

Ruski univ. prof. N. M. Izenkov javlja sedaj v strokovnih časopisih o novi, originalni metodi, ki lahko pacijenta popolnoma ozdravi. Izenkov se poslužuje pri zdravljenju možganske kapi tako zvane »lumbalne punkcije«, ki obstoji v tem, da odvzame zdravnik bolniku nekaj vode iz možganov potom vboda v hrbtenico. Hrbtenica je, kakor znano, z možgani direktno zvezana in njih voda se odteka po posebnem kanalu, iz katerega jo lahko izsreba zdravniška votla igla. Pritisk v možganih se na ta način zmanjša. Količina vode je pri raznih pacijentih različna. Navadno odvzamejo odrasli osebi moškega spola 5 do 15 kubičnih cm vode, dočim se zniža doza pri otrocih na 1 kub. cm. Edina težava, katero je treba obvladati pri tem operativnem postopku, tiči v pravilni izbiri mesta, kjer se odpre hrbtenica.

Možgansko kap povzroči vedno izliv krvi v možgane. Kadar poči kakšna dovodnica v glavi, pravimo, da je človeka zadela kap. Krvavenja se običajno pojavijo tam, kjer se vpletajo motorični živci v hrbtenico. Na ta način nastanejo mrtvoudna obolenja. Če zadene bolnika kap na desni strani možganov, trpi navadno tudi leva polovica in izgubi bolnik govor. Kap nastopi vedno radi zvišanega krvnega pritiska, radi razburjenja in radi velike izčrpanosti. Zoper kap se je posluževala medicina tudi zdravil z uporabljanjem pijavk; zadnja leta se je posluževala tudi zdravil z jodom, dobrodošla pa je bila tudi emenacija radija. Če se bo metoda lumbalne punkcije prof. Izenkova obnesla, bo človeštvo obogatelo za novega, uspešnega sovražnika smrti.

Raznoterosti.

SKRIVNOST OTOKA ŠT. 34.

Kjer tvori reka Mississippi mejo med državama Tennessee in Arkansas, obliva celo množino otočkov, ki dajejo zavetišče roparjem in tihotapcem. Ladje prohibicijske policije križarijo čestokrat v okolici teh otokov, a nikoli se jim ne posreči, da bi prišli kakšni tolpi tihotapcev z alkoholom na sled. Pač pa se je zgodilo že opetovano, da je ena ali druga teh ladij na nepojasnjen način zletela v zrak. Te dni je policija vendarle napravila veliko odkritje. Ugotovila je, da obstoji na otoku, ki je označen s številko 34, cela suženjska država. Dva bela monarha, brata Fraley, sta vladala na njem s pomočjo šestih drugih belokožcev nad štirimi stotinami črncev. Vladala sta neomejno nad njihovim življenjem in smrtjo. Polnagi, vsi izstradani so morali dan in noč kuhati žganje, povprečno 10.000 galon — 45.000 l na leto. To žganje so potem neusmiljeni tirani vtihotapljali v južne države Unije. Otok je bil dobro zastražen pred nenadnimi poseti. Komaj se mu je začela bližati kakšna ladja, so se postavili oboroženi ljudje v zasedo. Čim je pristala, jo je dinamit pognal v zrak. Naravnost čudež je, da je mogla policija v teh okoliščinah vendarle pristati na otoku, prodreti do utrjenega bivališča obeh poglavarjev, razorožiti vso tolpo in jo poaretirati. Razbojniki so še uklenjeni pretili oblastim, ki so se drznile ustaviti jim zločinski posel. Oblasti pa so osvobodile vseh 400 črnih sužnjev in poskrbele za njih eksistenco.

REKORDNA LETINA V AMERIKI.

Z letnim časom smo že tako daleč, da se da pregledati letošnja svetovna letina in napovedati, v kateri deželi bo letina najboljša. Glede zrnja je na prvem mestu Severna Amerika, ki letos daleko prekaša že itak bogato lansko žitno letino.

Tudi v Kanadi so imeli dobro žetev, vendar je Severna Amerika tudi to deželo prekosila, čemur se čudi ves svet. Narodni gospodarji pravijo, da takšne letine Amerika sploh še ni nikoli imela. Poleg pšenice je posebno dobro uspela rž in poleg nje oves. Zelo dobro je obrodila tudi koruza. Vidimo, da ne veli zastonj Sveto pismo: Kdor ima, mu bo navrženo! Amerika, ki ima na prebitek denarja in vsega drugega, ima za nameček svojega blagostanja še najboljšo letino na svetu, Evropa pa umira v dolgovih in mora trpeti lakoto.

25 MRTVIH, 58 RANJENIH, 3 MILIJONE KČ ŠKODE.

Strahovita železniška nesreča na Češkoslovaškem.

O železniški nesreči pri Zajecih je brnska železniška direkcija izdala naslednje uradno poročilo, datirano od 10. t. m.: Danes ob 13.51 je na postaji Zajeci pri Breclavi trčil brzovlak štev. 16 na tovorni vlak št. 681, ki je stal na tiru št. 4. Oba stroja sta bila poškodovana. Pri brzovlaku so bili poškodovani trije vozovi, en voz se je postavil preko proge. Vzrok nesreče je najbrže dejstvo, da je bila kretnica napačno postavljena. D-vlak št. 15 je zaradi nesreče vozil na pomožni progi Prerov-Olomuc. Potniki osebnih vlakov morajo prestopiti. Glasom uradnih poročil je bilo povodom železniške katastrofe v Breclavi na Češkoslovaškem ubitih 25 oseb, 23 težko in 35 lahko ranjenih.

Preiskovalna komisija preiskuje vzroke železniške nesreče pri Zajecih. Listi zahtevajo, naj se imenuje parlamentarna preiskovalna komisija. Od socijalnodemokratske strani se pripisuje krivda nesreče sistemizaciji uradnikov, zaradi katere so železničarji preobloženi z delom. Po njihovem mnenju z odstavitvijo krivcev ne bo odstranjen pravi vzrok nesreče.

Strojevodji obeh vlakov sta ostala nepoškodovana. Strojevodja brzovlaka, ki je opazil, da je kretnica napačno postavljena, ni mogel več preprečiti nesreče ter je skočil s stroja. Strojevodja tovornega vlaka ob času nesreče ni bil na stroju. Kretničar je pozabil pogledati, ali je kretnica pravilno postavljena. Materijelna škoda se ceni na tri milijone Kč.

Iz uprave.

Krajevne odbore ponovno naprošamo, da pobrano naročnino za »Vojnega invalida« takoj nakažejo po položnici upravništvu. Imamo namreč še vedno nekaj slučajev, da so nam K. O. poslali seznam plačane naročnine, denarja pa ne, dasiravno smo že ponovno urgirali.

Radi reda je potrebno, da K. O. ta poziv upoštevajo.

Naše obrtnike in trgovce — vojne invalide in vdove — naprošamo, naj bi se posluževali našega lista za inserate in svojo reklamo. Uprava bi bila pripravljena pogoditi se na zelo zmerne cene. Tudi bi morali naši ljudje inserirati parte po umrlih, kakor se to godi po vseh drugih stanovskih listih. S tem bi precej pripomogli k vzdrževanju našega glasila.

Dopisovanja. Posamezne krajevne funkcijonarje prosimo, da pridno dopisujejo uredništvu našega lista o dogodkih in razmerah v posameznih krajih. Na ta način pomagajo, da ima list vsestranske informacije.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Stanko Tomc. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani. — Predstavnik za tiskarno: Albert Kolman.